Perspektiva razvoja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj

Sučić, Josip

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:176139

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-20**

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Repository / Repozitorij:

Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek - Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Josip Sučić

Stručni studij, smjer Agrarno poduzetništvo

PERSPEKTIVA RAZVOJA OBITELJSKIH POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

Vinkovci, 2015.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Josip Sučić

Stručni studij, smijer Agrarno poduzetništvo

PERSPEKTIVA RAZVOJA OBITELJSKIH POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

Povjerenstvo za ocijenu i obranu završnog rada:

1. doc. dr. sc. Tihana Sudarić, predsjednik
2. prof. dr. sc. Krunoslav Zmaić, mentor
3. izv. prof. dr. sc. Ružica Lončarić, član

Vinkovci, 2015.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....1
2. CILJEVI I METODE ISTRAŽIVANJA.....2
3. RAZVOJ OBITELJSKIH POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA KROZ POVIJEST 3
4. ULOGA I ZNAČAJ OBITELJSKIH POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....5
   4.1 Elementi obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i njihova reprodukcija 5
   4.2 Nositelj obiteljsko poljoprivrednog gospodarstva.....6
   4.3 Djelatnosti OPG-a.....6
5. TIPOLOGIJA POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....7
6. POSJEDOVNA STRUKTURA I POLJOPRIVREDNO GOSPODARSTVO.....10
7. SWOT ANALIZA.....12
8. USPOREDNA ANALIZA PROIZVODNJE ŠEĆERNE REPE NA OPG.....14
   8.1 Ekonomska uspješnost proizvodnje šećerne repe na OPG-u Antun žagar.....14
   8.2 Ekonomska uspješnost proizvodnje šećerne repe na OPG-u Martin Lukinac...16
   8.3 Ekonomska uspješnost proizvodnje šećerne repe na OPG-u Ivan Vestić 18
   8.4 Komparacija uspješnosti analiziranih OPG-a.....21
9. ZAKLJUČAK.....23
10. POPIS LITERATURE.....24
11. SAŽETAK.....25
12. SUMMARY 26
13. POPIS TABLICA.....27

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA.....28

1. UVOD

Po zakonskoj definicij obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo je samostalna gospodarska i socijalna jedinica koju čine punoljetni članovi zajedničkog kućanstva, a temelji se na vlasništvu i upotrebi proizvodnih resursa u obavljanju poljoprivredne djelatnosti ili samo na upotrebi proizvodnih resursa u obavljaju poljoprivredne djelatnosti.

Premda se u prvi mah može doimati jednostavnim, obiteljsko je gospodarstvo zapravo vrlo složena socioekonomska jedinica u kojoj se vrši biološka reprodukcija ljudi i realiziraju ekonomske aktivnosti nužne za opstojnost te zajednice. Kao i u svakoj ljudskoj zajednici ili društvu i u njoj vladaju određeni odnosi između članova: izmedu mladih i starijih, žena i muškaraca, izmeđe glave obitelji i ostalih članova i tako dalje.

Prevladavajući dio agrarne strukture Republike Hrvatske čine upravo ta obiteljska poljoprivredna gospodarstva, koja posjeduju približno 80% zemljišnog i stočnog fonda.S tim da više od 70 % tih gospodarstava ima manje od 2.6 ha koja su isparcelizirana na više parcela. Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo prevladavajući je dio agrarne strukture, međutim malo je obiteljskih gospodarstava koja su vitalna i tržišno usmjerena, koja bi se ravnomjerno mogla nositi s uvoznom konkurencijom.

Od većeg broja utjecaja koja mogu ograničavajuće djelovati na uspješnost poslovanja obiteljko poljoprivrednog gospodarstva, jedan utjecaj činitelja je predodređujući. U jednom slučaju to može biti neuređeno zemljište, u drugom nedovoljno obrazovan ili nedovoljno motiviran poljoprivrednik, u trećem nedostatak ili neuređeno tržište.

2. CILJEVI I METODE ISTRAŽIVANJA

Cilj istraživanja je utvrditi činitelje razvoja obiteljsko poljoprivrednih gospodarstava. Bitno je pronaći konkurentsku sposobnost svakog pojedinog poljoprivrednog gospodarstva, kako bi uspiješno pronašlo svoje mjesto na sada već jako velikom tržištu, te utvrditi mjere i sredstva kojima nositelji agrarne politike utječu na razvoj obiteljko poljoprivrednih gospodarstava.

U izradi rada koristit ćemo internet, literaturne izvore, knjige, statističke podatke, analitičke podatke s tri različita Opg-a u proizvodnji iste kulture, te druge dokumente koji su iste ili slične tematike.

3. RAZVOJ OBITELJSKIH POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA KROZ POVIJEST

Nastanak obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava obično se vezuje uz raspad feudalnog sustava, iako su ona postojala i u feudalizmu kao i još mnogo prije. Seljak - kmet nije pravni vlasnik zemljišta, ali njegovo "gospodarstvo" već ima neka obilježja proizvodne pa i ekonomske cjeline. Burna previranja u Europi 1848. godine rezultirala su "oslobađanjem" seljaka i pravnim reguliranjem njegova vlasništva nad zemljom koju je obrađivao. Prijelaz iz jednog oblika (kmetskog) u drugi (slobodnog posjednika) bio je postupan. Agrarna reforma predratne Jugoslavije (1919.) kao i ona poslije nje (1945. i 1953.) samo su pridonijela daljnjem učvršćivanju pravnog statusa obiteljskog gospodarstva.

Povijesno gledajući, obiteljsko gospodarstvo i nije tako staro, no u tom relativno kratkom radoblju, oko 140 godina (i manje), preživljavalo je velike promjene. Jedna od njih ogleda se i u njihovom brojčanom kretanju. Dva se velika razdoblja mogu jasno razlikovati.

Tablica 1. Kretanje broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava

Godina	Broj
1900.	407 000
1931.	569 000
1949.	670 000
1955.	667 000
1960.	653 000
1969.	615 000
1981.	569 000
1991.	534 000

Izvor: J. Defilippis: Obiteljska gospodarstva Hrvatske, 1993.

Prvo razdoblje obuhvaća stotinjak godina, do kraja Drugoga svjetskog rata (1949), kada se naglo povećava broj gospodarstava. Samo u pedeset godina dvadesetog stoljeća (1900 - 1949) broj gospodarstava se uvećao za 263 000 ili čak za 64,6%, kada raste i ukupono stanovništvo. U sedamdesetak godina (od 1880. do 1948) ukupno stanovništvo

Hrvatske naraslo je za 1 244 000 stanovnika (50,8%). To je razdoblje velike agrarne napučenosti i tek skromne pojave i sporog rasta industrije. Poljoprivrednog stanovništvo 1900. godine čini 82,1%, a 1931. tek 69,6% ukupnog stanovništva. Sve je to povećalo "pritisak" na zemljište pa je i broj gospodarstava rastao.

Poslije Drugog svjetskog rata razvoj industrije pokrenio je snažan proces deagrarizacije. Poljoprivredno se stanovništvo počelo naglo smanjivati, u tridesetak godina za 1,5 miliona osoba, a s njime i agrarna prenapučenost. Sve su to razlozi koji su utjecali na smanjenje broja obiteljskih gospodarstava sa 670 000 u 1949. godini na 534 000 u 1991. godini. Dakle, u tih se četrdesetak godina broj gospodarstava smanjio za 136 000 ili za 20,3%. Usporedimo li, međutim, tendenciju smanjenja broja gospodarstava s bilo kojim drugim pokazateljem deagrarizacije, primjetit ćemo da se on znatno sporije smanjuje. Znači da se deagrarizacija nije odvijala dovoljno radikalno. Stanovništvo se češće odvaja od poljoprivrednog zanimanja nego od gospodarstva. Zbog toga se i broj gospodarstava sporije smanjivao

S razvojem tržišnog gospodarstva i poljoprivrede, poljoprivredna gospodarstva postaju sve više tržišno (jedna od suvremenih tendencija u poljoprivredi) a sve manje naturalno orijentirana, s prodajom proizvoda na tržištu preko najčešće suvišnih tržišnih kanala. Ta su gospodarstva i danas najčešće obiteljska jer primarno iskorištavaju zemljište u vlasništvu gospodarstva i radne kapacitete kućanstva, a njima proizvodno-poslovno upravlja glava obitelji. Cilj je bio postignut kada se radnu snagu moglo ekonomski iskoristiti na obiteljskom posjedu omogućujući svim radno sposobnim članovima zaposlenje i primjereni dohodak. To je, međutim, bilo teško ostvarivo bez, prvotno, tehnoloških a danas posebice menadžersko-marketinških znanja.

4. ULOGA I ZNAČAJ OBITELJSKIH POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Po zakonskoj definiciji OPG je samostalna gospodarska i socijalna jedinica koju čine punoljetni članovi zajedničkog kućanstva, a temelji se ili na vlasništvu i upotrebi proizvodnih resursa u obavljanju poljoprivrende djelatnosti ili samo na uporabi proizvodnih resursa u obavljanju poljoprivredne djelatnosti.

Obitetljska poljoprivredna gospodarstva važna su jer pozitivno utječu na ukupnu prehrambenu sigurnost, čuvaju prirodnu bioraznoliost, osiguravaju održivo korištenje prirodnih resursa, čuvaju ruralni prostor, jačaju lokalnu ekonomiju i zaplošljavaju ljude.

4.1. Elementi obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i njihova reprodukcija

Tri su bitna konstitutivna elementa obiteljskog gospodarstva:

1. Domaćinstvo, kao obiteljska ili druga (neobiteljska) zajednica osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše prihode za podmirenje osnovnih životnih potreba
2. Posjed - imovina, vlasništvo nad zemljom i drugim sredstvima za proizvodnju
3. Gospodarstvo u užem smislu - kao proizvodna jedinica koja se, na jednoj strani, sastoji od posjeda (zemljišta i sredstava za proizvodnju) i, na drugoj, radne snage domaćinstva koja je angažirana u proizvodnji.

U svom elementarnom obliku, obiteljsko gospodarstvo je sastavljeno od domaćinstva, koje svojom radnom snagom obrađuje svoj posjed- U tom odnosu (domaćinstvo - posjed) realizira se gospodarstvo, a proizvodnja koja iz tog odnosa proizlazi vraća se u domaćinstvo za podmirenje njegovih prehrambenih potreba.

4.2. Nositelj obiteljsko poljoprivrednog gospodarstva

Nositelj obiteljsko poljoprivrednog gospodarstva je punoljetna osoba koja radi stalno ili povremeno na gospodarstvu i odgovorna je za njegovo poslovanje. Status nositelja OPG-a neće mu smetati u njegovim pravima da pored prihoda od poljoprivrede primaju još i plaću ili mirovinu. Isto to vrijedi i za članove OPG-a. Nositelji OPG-a biraju članovi kućanstva.

Članovi obiteljsko poljoprivrednog gospodarstva jesu punoljetni članovi istog kućanstva koji imaju prebivalište na istoj adresi, a bave se stalno ili povremeno radom na gospodarstvu. Što znači, da onaj član istog kućanstva koji se ne bavi čak ni povremeno radom na gospodarstvu, ne smatra se članom obiteljsko poljoprivrednog gospodarstva.

4.3. Djelatnosti OPG-a

Djelatnosti OPG-a mogu biti primarne, a to je bavljenje poljoprivredom i dopunske, a to su one djelatnosti koje su povezane s poljoprivredom, a glavni i jedini zadatak im je da omoguće bolje korištenje proizvodnih kapaciteta te bolje korištenje rada članova OPG-a. S time da dohodak iz dopunske djelatnosti ne bi smio biti veći od dohotka ostvarenog od primarne poljoprivredne djelatnosti. Značaj dopunskih djelatnosti OPG-a krije se u mogućnosti koje one pružaju što bi moglo imati za posljedicu dodatno ostvarenje zaposlenosti i povećanje dohotka na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima.

5. TIPOLOGIJA POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Prema rezultatima Popisa poljoprivrede 2003. Državnog zavoda za statistiku, u Hrvatskoj postoji 449.896 kućanstava s poljoprivrednom proizvodnjom, te 1.364 poslovna subjekta koja se bave poljoprivredom (pravne osobe i obrtnici). Od ukupno 1.077.403 ha korištenog poljoprivrednog zemljišta, kućanstva posjeduju 860.195 ha, a poslovni subjekti 217.208 ha. Prosječna površina korištenog poljoprivrednog zemljšta iznosi 2,6 ha, kod poljoprivrednih kućanstava 1,9 ha. Poslovni subjekti koriste znatno veće poljoprivredne površine, u prosjeku 159,2 ha, iako u ukupnom broju popisanih jedinica participraju sa samo 0,3 %.

Teza da je jedan od glavnih razloga niske i neefikasne poljoprivredne proizvodnje mali posjed, te dislociranost i usitnjenost parcela dobila je svoju potvrdu i u podacima iz Popisa poljoprivrede 2003. godine, samo 5,250 poljoprivrednih kućanstava (oko 1,2%), raspolaže s poljoprivrednim zemljištem većim od 20 ha. Sa 10 do 20 ha zemljišta raspolaže 15.638 poljoprivrednih kućanstava ili 3,5 % od ukupnog broja. Njih 42.426 ili 9,4% ima u prosjeku poljoprivrednog zemljišta od 5 do 10 ha, a 45.732 ili 10,2% od 3-5 ha.

Znatno je veći broj poljoprivrednih kućanstava, 112.062 ili 25 % čija prosječna korištena poljoprivredna površina iznosi od jednog do tri ha. O usitnjenosti obradivih površina pak najviše govori podatak da oko 50% kućanstava odnosno njih 227.434, u prosjeku ima manje od 1 ha poljoprivrednog zemljišta. Pri tome valja naglasiti kako se navedena prosječna korištena površina većine poljoprivrednih kućanstava ne nalazi na jednom mjestu, već su ukupne obradive površine fragmentirane na više lokacija.

Tablica 2. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva prema ukupnom raspoloživom zemljištu, 2003

Površina	<1 ha	1-3 ha	3-5 ha	5-10 ha	10-20 ha	>20 ha	UKUPNO
Broj OPG	227.434	112.062	45.732	,42.426	15.628	5.250	448.532
Udio u %	50.7	25	10.2	9.4	3.5	1.2	100

Izvor: Popis poljoprivrede 2003.

Tablica 3. Poslovni subjekti prema ukupno raspoloživom zemljištu, 2003

Površina (ha)	<1	2-5	6-10	11-50	51-100	>100	UKUPNO
Broj Poslovnih Subjekata	327	175	127	359	145	231	1.364
Udio u %	24,0	12,8	9,3	26,4	10,6	16,9	100

Izvor: Popis poljoprivrede 2003.

U upisniku poljoprivrednih gospodarstava MPŠVG-a u 2003, godini evidentirano je 140.732 gospodarstva, od čega 98% otpada na obiteljska poljoprivredna gospodarstva, a 2% čine ostali organizacijski oblici (obrti, trgovačka društva, zadruge i ostale pravne osobe s poljoprivrednom proizvodnjom).

Tablica 4. Broj obiteljsko poljoprivrednih gospodarstava upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava 2008.

Županija	OPG	Županija	OPG
Bjelovarsko-Bilogorska	12 926	Osječko-baranjska	14 984
Brodsko-posavska	7 447	Požeško-slavonska	5 554
Dubrovačko-neretvanska	7 159	Primorsko-goranska	2 826

Grad Zagreb	4 742	Sisačko-moslavačka	9 375
Istarska	5 098	Splitsko-dalmatinska	13 267
Karlovačka	5 856	Šibensko-kninska	5 977
Koprivničko-križevačka	11 696	Varaždinska	8 723
Krapinsko-zagorska	6 634	Virovitičko-podravska	8 143
Ličko-senjska	4 796	Vukovarsko-srijemska	9 234
Međimurska	6 457	Zadarska	6 418
		Zagrebačka	14 784
UKUPNO			**172 096**

Izvor: Upisnik poljoprivrednih gospodarstava 2008.

Obiteljska poljoprivredna gospodarstva Hrvatske po svojim se površinama ubrajaju među najmanja gospodarstva u Europi. Gledajući tendencije razvoja, problem je još veći jer, za razliku od promjena u razvijenom dijelu Europe, gdje gospodarstva pokazuju stalnu tendenciju rasta, gospodarstva Hrvatske stalno se smanjuju. U procesu deagrarizacije znatno se povećao broj i udio najmanjih gospodarstava (do 1 ha). Iako ona čine značajan broj gospodarstava (35% u 1991), sva zajedno ona posjeduju tek 6,8% ukupnih površina ili 6,3% ukupnih obradivih površina. Ona unatoč izuzetnom rastu ne zauzimaju značajne zemljišne kapacitete pa je i njihov doprinos ukupnoj poljoprivrednoj proizvodnji Hrvatske vrlo skroman. Mnogo više bi nas trebalo zabrinjavati smanjenje broja i proizvodnih kapaciteta većih i velikih obiteljskih gospodarstava, s jedne strane, zbog toga što bi ona, u najvećoj mjeri, morala osigurati rast ukupne poljoprivredne proizvodnje, a s druge strane zbog toga što je tek na krupnijim gospodarstvima moguća racionalna primjena novih znanja, sredstava i tehnike.

6. POSJEDOVNA STRUKTURA I POLJOPRIVREDNO GOSPODARSTVO

Značenje koje ima veličina poljoprivrednog gospodarstva daje poljoprivrednom posjedu, kao osnovi na kojoj je poljoprivredno gospodarstvo utemeljeno. O posjedovnoj strukturi u poljoprivredi, odnosno o broju gospodarstava pojedinih kategorija, prema veličini zemljišnih površina s kojom raspolažu ovisi u znatnoj mjeri učinkovitost i uspješnost aktivnosti samih gospodarstava ali i poljopirvrednih područja koju ta gospodarstva čine.

Ističući značenje posjedovne strukture ne zanemaruje se činjenica kako je učinkovitost i uspiješnost aktivnosti poljoprivrednih gospodarstava posljedica neposrednog i posrednog utjecaja cijelog sklopa raznih činitelja u čijim okvirima zapaženo mjesto zauzima i veličina posjeda.

Veličina poljoprivrednog gospodarstva činitelj je koji, ovisno od obilježja, kao nastalim i svim drugim činiteljima aktivnosti, može poticajno ili ograničavajuće, odnosno pozitivno ili negativno utjecati na učinkovitost i uspješnost njegove aktivnosti. Veličina gospodarstva dolazi do izražaja prije svega zbog utjecaja na:

1. organizaciju proizvodnje
2. proizvodnu orijentaciju
3. stupanj robnosti
4. tehničku opremljenost
5. primjenu tehnoloških postupaka

Iako se odvojeno navode područja mogućih utjecanja veličine poljoprivrednog gospodarstva na učinkovitost i uspješnost njihove aktivnosti, podvlači se njihova međusobna povezanost i uvjetovanost. Tako na primjer organizacija proizvodnje uvjetovana je proizvodnom orijentacijom, tehničkom opremljenošću i drugo, kao što je tehnička opremljenost uvjetovana proizvodnom orijentacijom, organizacijom proizvodnje, robnošću, odnostno mogućnošću stjecanja novčanog dohotka.

Jedan od središnjih problema poljoprivredne proizvodnje na poljoprivrednim gospodarstvima je posjednovna struktura i tendencija u njenom kretanju. Posjednovnu strukturu u kojoj od ukupno 532.266 posjeda ili 84.5% čine posjedi manji od 5 ha, dakle mali posjedi, 69.627 ili 13 % posjedi između 5 i 10 ha, odnosno srednji posjedi, a samo 13.523 ili 2.5% posjedi veći od 10 ha, koje smatramo, uvjetno rečeno "velikim", nesumljivo obilježava usitnjenost. Posjedovna struktura u kojoj dominiraju mali posjedi, pa prema tome mala poljoprivredna gospodarstva koja posjeduju veliki broj parcela, uvažavajući vec utvrđen utjecaj njihove veličine na organizaciju proizvodnje, proizvodnu orijentaciju i na stupanj robnosti ograničavajući je činitelj uspješne poljoprivredne proizvodnje.

Tablica 5. Posjedovna poljoprivredna struktura Republike Hrvatske

Kategorija gospodarstva (ha)	Broj gospodarstva	Broj gospodarstva (%)	Obradive površine		Broj dijelova kor. površina po gospodarstvu
			000 ha	%	
Bez zemlje	1.461	0.3	-	-	-
Do 0.1	4.777	0.9	0.3	-	1.7
0.11-0.50	98.811	18.5	28.0	2.2	2.3
0.51-1.00	80.873	15.1	44.4	4.6	3.0
1.01-2.00	109.998	20.6	118.5	12.3	4.9
2.01-3.00	74.995	14.0	136.1	14.3	6.0
3.01-4.00	49.498	8.0	105.6	11.2	6.9
4.01-5.00	37.943	7.1	120.2	10.4	7.9
5.01-6.00	26.363	4.9	102.1	10.4	7.9
6.01-8.00	26.867	5.0	233.2	12.9	8.6
8.01-10.00	16.357	3.1	94.2	9.5	9.6
10.01-15.00	9.937	1.8	65.3	6.8	10.8
15.01-20.00	2.157	0.4	16.0	1.7	14.0
<20	1.429	0.3	12.7	1.3	15.7
UKUPNO	**532.266**	**100.0**	**966.2**	**100.0**	**-**

Izvor: MPŠVG, Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, stanje 2003.

7. SWOT ANALIZA

Swot analiza predstavlja važnu kariku analitičkog procesa svakog projekta jer pruža informacije o organizaciji i projektnom timu. Ova analitička metoda često se primjenjuje zvog svoje jednostavnosti koja omogućuje kvalitetno strateško planiranje razvoja projekata i samih organizacija. Važan je alat kriznog managementa te pomaže da se rad organizacije sagleda iz različitih perspektiva.

Upravo su u swot analizi karakteristične dvije perspektive: organizacija, uvjetovana sadašnjim i prošlim vremenom, te perspektiva okoline koncentrirana na budućnost.

Slijedom toga svaga organizacija analizira i prikazuje svoje snage i slabosti, te vodi računa o mogućnostima i prijetnjama iz okoline. U nazivu Swot analize kriju se navedene četiri kategorije i informacije koje želimo proanalizirati:

- S- strenghts (prednosti)
- W- weaknesess (nedostaci)
- O- opportunities (prilike)
- T- threats (prijetnje)

Važan segment analize je i kvalitetna usporedba s konkurencijom kako bi se precizno ocijenila sadašnja pozicija organizacije i projektnog tima.

Koristi SWOT analite u primjerni i provedbi projekata su višestruke, s time da je u svakom projektu ona temelj na kojem se grade daljne aktivnosti i postižu rezultati uz efikasnu uporabu resursa i optimizaciju resursa procesa implementacije.

U idućoj tabilici prikazane su prednosti, nedostaci, prilike i prijetnje poljoprivrednih gospodarstava ruralnih područja Republike Hrvatske.

Tablica 6. SWOT analiza poljoprivrednih gospodarstava ruralnih područja Republike Hrvatske

PREDNOSTI	**NEDOSTACI**
- prirodni resursi - povoljan geografski položaj za razvoj gospodarskih aktivnosti i turizma - brojni očuvani i raznoliki prirodni resursi za razvoj turizma, ekološki uzgoj poljoprivrednih proizvoda - dobra infrastruktura elektroopskrbe i plinoopskrba u izgradnji - diverzificirana struktura obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava - razvoj visokokvalitetnih poljoprivrednih proizvoda - potencijal za razvoj malog i srednjeg poduzetništva	- neiskorištenost prirodnih resursa - nedovoljna veličina zemljišnih posjeda - neriješeni vlasnički odnosi velikih subjekata - neodgovarajuća prometna infrastruktura za potrebe gospodarskog razvoja - tehnička i tehnološka zaostalost - tržištu neprilagođena proizvodna struktura - niska proizvodnost i specijalizacija proizvodnje - human kapital
MOGUĆNOSTI	**PRIJETNJE**
- aktiviranje prirodnih i ljudskih potencijala - jačanje gospodarstva i podizanje životnog standarda - širenje i jačanje mreža infrastrukture na seoska područja - poboljšanjem kvalitete poboljšati konkurentnost - smanjenje uvozne ovisnosti - turizam kao nadopuna postojećem (poljoprivrednom) gospodarstvu - ulazak na svjetsko tržište odabranim domaćim proizvodima	- osiromašenje poljoprivrednog i drugog stanovništva - velika konkurencija i smanjenje razine cijena - neefikasnost sustava otkupa i distribucije - nepoticajna porezna regulativa - izostanak investicija - iseljavanje mladih ljudi u gradove - ograničena domaća potpora

8. USPOREDNA ANALIZA PROIZVODNJE ŠEĆERNE REPE NA OPG-U

U ovoj analizi uzet ćemo u obzir tri Opg-a različita po veličini (veliki, srednji i mali) i prikazati njihove prihode, rashode i financijski rezultat u proizvodnji šećerne repe 2014. godine. Veliki Opg je onaj koji obrađuje više od 10 ha zemljišta, srednji koji obrađuje od 5 do 10 ha, a mali manje od 5 ha.

8.1. Ekonomska uspješnost proizvodnje šećerne repe na OPG-u Antun žagar

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Antun Žagar nalazi se u Otoku u ulici Bana Jelačića 134. Uz nositelja gospodarstva Antuna Žagara i supruge, na Opg-u pomažu dva sina i kćer. Zbog dobrog poslovanja gospodarstvo ulazi u sustav PDV-a 2003. Prema našoj podjeli ovo je veliki Opg jer gospodarstvo raspolaže sa otprilike 70 ha koji su 2014. bili rasporedeni na različite kulture: žito 20 ha, kukuruz 14 ha, soja 14 ha, djetelina 2 ha, šećerna repa 20 ha.

Ukupni rashodi za proizvodnju šećerne repe bez repromaterijala sastoje se od:

1. Prašenje strništa.... 15 l / ha x 20 ha = 300 l x 4.8 kn = 1.440,00 kn
2. Oranje.....26 l/ ha x 20 ha = 520 l x 4.8 kn = 2.496,00 kn
3. Tanjuranje.....14 l/ ha x 20 ha = 280 l x 4.8 kn = 1.344,00 kn
4. Drljanje.....21 l/ ha x 20 ha = 420 l x 4.8 kn = 2.016,00 kn
5. Kultiviranje..... 21 l/ ha x 20 ha = 420 l x 4.8 kn = 2.016,00 kn
6. Prskanje..... 21 l/ ha x 20 ha = 420 l x 4.8 kn = 2.016,00 kn
7. Gnojidba.....7 l/ ha x 20 ha = 140 l x 4.8 kn = 672,00 kn
8. Sjetva.....5 l/ ha x 20 ha = 100 l x 4.8 kn = 480,00 kn
9. Vađenje.....1625kn/ha x20 ha = 32.500,00 kn

Ukupno = 44.980,00 kn

Repromaterijal:

1. Sjeme šećerne repe..... 1.600,00 kn/ ha x 20 ha = 32.000,00 kn
2. Gnojivo NPK 7-20-30..500 kg/ha x 20 ha = 10000 kg x 4,44 kn/kg = 44.400,00 kn
3. Gnojivo KAN..... 250 kg/ha x 20 ha = 5000 kg x 2,39 kn = 11.950,00 kn
4. Zaštita od korova .....1.700,00 kn/ha x 20ha = 34.000,00 kn
5. Zaštita od bolesti.....1.700,00 kn/ha x 20 ha = 34.000,00 kn

Ukupno: 156.350,00 kn

Ovi iznosi zapravo prikazuju prosječnu potrošnju goriva koja je potrebna za obradu jednog ha pomnoženog sa 20 ha koliko Opg Antun Žagar ukupno obrađuje za proizvodnju šećerne repe. Na taj iznos su dodani rashodi ukupnog repromaterijala koji je potreban za 20 ha zemljišta. Ukupni troškovi za proizvodnju šećerne repe, tj za obradu zemljišta, cjelokupan repromaterijal i njezino vađenje iznosili su 201.330,00 kn.

Prihodi u proizvodnji šećerne repe 2014. godine na Opg-u Antun Žagar:

Prema ugovoru potpisanom sa županjskom sladoranom cijena šećerne repe je iznosila 2.300,00 kn za 10 t šećerne repe ukoliko je digestija iste 16 %. Opg Antun Žagar je 2014. godine na ukupnoj količini od 20 ha površine posijanih šećernom repom ostvario prosječni prinos od 69 t šećerne repe po ha, što bi ukupno iznosilo oko 1380 t na ukupnoj površini od 20 ha. Na ukupan iznos od 1380 t odbijeno je otprilike 20% na nečistoću (zemlju, travu), tako da je Opg Antun Žagar ukupno proizveo 1104 t čiste repe po prosječnoj digestiji od 13,8 %. Cijena 1 t šećerne repe po digestiji od 13,8% iznosi 190 kn, tako da je Opg Antun Žagar ostvario prihod od prodaje šećerne repe u iznosu od 209.760,00 kn. Osim navedenih prihoda ostvarenih prodajom, Opg Antun Žagar dobio je i poticaje od države u iznosu od 4.100,00 kn po ha, što bi na ukupnoj površini od 20 ha iznosilo 82.000,00 kn. Sve zbrojeno nam govori kako su ukupni prihodi od proizvodnje šećerne repe iznosili 291.760,00 kn.

Financijski rezultat u proizvodnji šećerne repe 2014. godini na Opg-u Antun Žagar

Financijski rezultat je razlika između svih prihoda i rashoda u određenom vremenskom razdoblju. Ako su rashodi veći od prihoda govorimo o gubitku, a ako su prihodi veći od rashoda o dobitku.

Financijski rezultat na Opg-u Antun Žagar u 2014. godini

Ukupni prihodi: 291.760,00 kn

- Ukupni rashodi: 201.330,00 kn

= 90.430,00 kn

Opg Antun Žagar je u 2014. godini poslovao s pozitivnim financijskim rezultatom, tj. s dobitkom od 90.430,00 kn u proizvodnji šećerne repe.

8.2. Ekonomska uspješnost proizvodnje šećerne repe na OPG-u Martin Lukinac

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Martin Lukinac nalazi se u Otoku u ulici Bosutska 29. Na ovom gospodarstvu osim nositelja Martina, svojim radom doprinosi i njegov sin Adam. Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Martin Lukinac u sustav PDV-a je ušlo 2001. godine, a raspolaže sa 9 ha poljoprivrednih površina pa ga ubrajamo u srednja obiteljsko poljoprivredna gospodarstva. Tih 9 ha su 2014. godini bili rasporedeni na različite kulture: 1 ha pšenica, 3 ha kukuruz i 5 ha šećerna repa.

Ukupni rashodi za proizvodnju šećerne repe bez repromaterijala sastoje se od:

1. Prašenje strništa..... 17 l / ha x 5 ha = 85 l x 4.8 kn = 408,00 kn
2. Oranje.....31 l/ ha x 5 ha = 155 l x 4.8 kn = 744,00 kn
3. Tanjuranje.....16 l/ ha x 5 ha = 80 l x 4.8 kn = 384,00 kn
4. Drljanje.....26 l/ ha x 5 ha = 130 l x 4.8 kn = 624,00 kn

5. Kultiviranje..... 21 l/ ha x 5 ha = 105 l x 4.8 kn = 504,00 kn
6. Prskanje..... 21 l/ ha x 5 ha = 105 l x 4.8 kn = 504,00 kn
7. Gnojidba.....7 l/ ha x 5 ha = 35 l x 4.8 kn = 168,00 kn
8. Sjetva.....5 l/ ha x 5 ha = 25 l x 4.8 kn = 120,00 kn
9. Vađenje.....1625kn/ha x5 ha =8.125,00 kn

Ukupno = 11.581,00kn

Repromaterijal:

1. Sjeme šećerne repe..... 1.600,00 kn/ ha x 5 ha = 8.000,00 kn
2. Gnojivo NPK 7-20-30...500 kg/ha x 5 ha = 2500 kg x 4,61 kn/kg = 11.525,00 kn
3. Gnojivo KAN..... 250 kg/ha x 5 ha = 1250 kg x 2,53 kn = 3.162,50 kn
4. Zaštita od korova .....1.700,00 kn/ha x 5ha = 8.500,00 kn
5. Zaštita od bolesti.....1.700,00 kn/ha x 5 ha = 8.500,00 kn

Ukupno: 39.687,50 kn

Za razliku od Opg-a Antun Žagar, Opg Martin Lukinac je morao platiti više za gnojivo po ha, jer je imao manju količinu naručenog gnojiva pa je dobio manji rabat od prodavača. Ukupni troškovi za proizvodnju šećerne repe, tj za obradu zemljišta, cjelokupan repromaterijal i njezino vađenje iznosili su 51.268,50 kn.

Prihodi u proizvodnji šećerne repe 2014. godine na Opg-u Martin Lukinac

Prema ugovoru potpisanom sa županjskom sladoranom cijena šećerne repe je iznosila 2.300,00 kn za 10 t šećerne repe ukoliko je digestija iste 16 %. Opg Martin Lukinac je 2014. godine na ukupnoj količini od 5 ha površine posijanih šećernom repom ostvario prosječni prinos od 62 t šećerne repe po ha, što bi ukupno iznosilo oko 310 t na ukupnoj površini od 5 ha. Na ukupan iznos od 310 t odbijeno je otprilike 19% na nečistoću (zemlju, travu), tako da je Opg Martin Lukinac ukupno proizveo 251 t čiste repe po prosječnoj digestiji od 14,3 %. Cijena 1 t šećerne repe po digestiji od 14,3% iznosi 195 kn, tako da je Opg Martin Lukinac ostvario prihod od prodaje šećerne repe u iznosu od

48.945,00 kn. Osim navedenih prihoda ostvarenih prodajom, Opg Martin Lukinac dobio je i poticaje od države u iznosu od 4.100,00 kn po ha, što bi na ukupnoj površini od 5 ha iznosilo 20.500,00 kn, tako da je Opg Martin Lukinac imao 69.445,00 kn ukupnih prihoda od proizvodnje šećerne repe 2014. godine.

Financijski rezultat u proizvodnji šećerne repe 2014. godini na Opg-u Martin Lukinac

Ukupni prihodi: 69.445,00 kn

- Ukupni rashodi: 51.268,50 kn

= 18.176,50 kn

Opg Martin Lukinac je u 2014. godini poslovao s pozitivnim financijskim rezultatom, tj. s dobitkom od 18.176, 50 kn u proizvodnji šećerne repe.

8.3 Ekonomska uspješnost proizvodnje šećerne repe na OPG-u Ivan Vestić

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Ivan Vestić nalazi se u Otoku u ulici Josipa Kozarca 44. Nositelju gospodarstva Ivanu Vestiću pomažu tri sina i supruga u obavljanju djelatnosti. Svi članovi gospodarstva su zaposleni izvan Opg-a, a poljoprivredna djelatnost koju obavljaju u Opg-u im služi kako dodatan izvor prihoda. Raspolažu sa 5 ha poljoprivrednih povšina, pa ga prema tome svrstavamo u mala obiteljsko poljoprivredna gospodarstva. 2014. godine su to zemljište rasporedili na slijedeći način: kukuruz 1 ha, ječam 1 ha i 3 ha šećerna repa.

Ukupni rashodi za proizvodnju šećerne repe bez repromaterijala sastoje se od:

1. Prašenje strništa.... 20 l / ha x 3 ha = 60 l x 4.8 kn = 288,00 kn
2. Oranje.....35 l/ ha x 3 ha = 105 l x 4.8 kn = 504,00 kn
3. Tanjuranje.....16 l/ ha x 3 ha = 48 l x 4.8 kn = 230,40 kn
4. Drljanje.....33 l/ ha x 3 ha = 99 l x 4.8 kn = 475,20 kn
5. Kultiviranje..... 21 l/ ha x 3 ha = 63 l x 4.8 kn = 302,40 kn
6. Prskanje..... 21 l/ ha x 3 ha = 63 l x 4.8 kn = 302,40 kn
7. Gnojidba.....7 l/ ha x 3 ha = 21 l x 4.8 kn = 100,80 kn
8. Sjetva.....5 l/ ha x 3 ha = 15 l x 4.8 kn = 72,00 kn
9. Vađenje.....1625kn/ha x3 ha = 4.875,00 kn

Ukupno = 7.150,20 kn

Repromaterijal:

1. Sjeme šećerne repe..... 1.600,00 kn/ ha x 3 ha = 4.800,00 kn
2. Gnojivo NPK 7-20-30.....500 kg/ha x 3 ha = 1500 kg x 4,79 kn/kg = 7.185,00 kn
3. Gnojivo KAN..... 250 kg/ha x 3 ha = 750 kg x 2,58 kn = 1.935,00 kn
4. Zaštita od korova .....1.700,00 kn/ha x 3 ha = 5.100,00 kn
5. Zaštita od bolesti.....1.700,00 kn/ha x 3 ha = 5.100,00 kn

Ukupno: 24.120,00 kn

Opg Ivan Vestić pri kupnji gnojiva nije imao nikakav rabat kod prodavača te je plaćao punu cijenu tih proizvoda. Ukupni troškovi za proizvodnju šećerne repe, tj za obradu zemljišta, cjelokupan repromaterijal i njezino vađenje iznosili su 31.270,20 kn.

Prihodi u proizvodnji šećerne repe 2014. godine na Opg-u Ivan Vestić

Prema ugovoru potpisanom sa županjskom sladoranom cijena šećerne repe je iznosila 2.300,00 kn za 10 t šećerne repe ukoliko je digestija iste 16 %. Opg Ivan Vestić je 2014. godine na ukupnoj količini od 3 ha površine posijanih šećernom repom ostvario prosječni prinos od 60 t šećerne repe po ha, što bi ukupno iznosilo oko 180 t na ukupnoj površini od 3 ha. Na ukupan iznos od 180 t odbijeno je otprilike 17% na nečistoću (zemlju, travu), tako da je Opg Martin Lukinac ukupno proizveo 149 t čiste repe po prosječnoj digestiji od 13,1 %. Cijena 1 t šećerne repe po digestiji od 13,1% iznosi 180 kn, tako da je Opg Martin Lukinac ostvario prihod od prodaje šećerne repe u iznosu od 26.820,00 kn. Osim navedenih prihoda ostvarenih prodajom, Opg Ivan Vestić dobio je i poticaje od države u iznosu od 4.100,00 kn po ha, što bi na ukupnoj površini od 3 ha iznosilo 12.300,00 kn. Sve skupa iznosi 39.120,00 kn ukupnih prihoda ostvarenih u proizvodnji šećerne repe 2014. godine na Opg-u Ivan Vestić.

Financijski rezultat u proizvodnji šećerne repe 2014. godini na Opg-u Ivan Vestić

Ukupni prihodi: 39.120,00 kn

- Ukupni rashodi: 31.270,20 kn

= 7.849,80 kn

Opg Ivan Vestić je u 2014. godini poslovao s pozitivnim financijskim rezultatom, tj. s dobitkom od 7.849,80 kn u proizvodnji šećerne repe

8.4. Komparacija uspješnosti analiziranih OPG-a

Tablica 7. Tablični prikaz rashoda bez repromaterijala

Obrade zemljišta :	Veliki OPG	Srednji OPG	Mali OPG
Prašenje strništa	1.440,00 kn	408,00 kn	288,00 kn
Oranje	2.496,00 kn	744,00 kn	504,00 kn
Tanjuranje	1.344,00 kn	384,00 kn	230,40 kn
Drljanje	2.016,00 kn	624,00 kn	475,20 kn
Kultiviranje	2.016,00 kn	504,00 kn	302,40 kn
Prskanje	2.016,00 kn	504,00 kn	302,40 kn
Gnojidba	672,00 kn	168,00 kn	100,80 kn
Sjetva	480,00 kn	120,00 kn	72,00 kn
Vađenje	32.500,00 kn	8.125,00 kn	4.875,00 kn
UKUPNO:	**44.980,00 kn**	**11.581,00kn**	**7.150,20 kn**

Izvor: Autor

U tablici su prikazani svi rashodi nastali radi obrade tla, njege, hranidbe biljke i njezinog vađenja 2014. godine na tri različita Opg-a. To su cjenovni prikaz prosječne potrošnje goriva koje je potrebno za svaku pojedinačnu radnju. Srednji i mali Opg su trošili više goriva, dakle trebalo im je više novca po ha jer imaju manje i slabije strojeve potrebne za obavljanje tih djelatnosti. Najskuplja stavka u proizvodnji šećerne repe je njezino vađenje, za koje je potreba skupa vadilica koju ni jedan od analiziranih Opg-a ne posjeduje.

Tablica 8. Tablični prikaz rashoda repromaterijala

Repromaterijal	**Veliki OPG**	**Srednji OPG**	**Mali OPG**
Sjeme šećerne repe	32.000,00 kn	8.000,00 kn	4.800,00 kn
GnojivoNPK7-20-30	44.400,00 kn	11.525,00 kn	7.185,00 kn
Gnojivo KAN	11.950,00 kn	3.162,50 kn	1.935,00 kn
Zaštita od korova	34.000,00 kn	8.500,00 kn	5.100,00 kn
Zaštita od bolesti	34.000,00 kn	8.500,00 kn	5.100,00 kn
UKUPNO:	**156.350,00 kn**	**39.687,50 kn**	**24.120,00 kn**

Izvor: Autor

Iz tablice je vidljivo koliko je novca pojedini Opg trošio na potrebni repromaterijal. Također je vidljivo da iznosi od gnojiva nisu proporcijalni prema veličini zemljišta koji pojedini Opg obrađuje, jer je Veliki Opg dobio najveći rabat na količinu, dok ga mali Opg uopće nije dobio.

Tablica 9. Tablični prikaz financijskog rezultata

	Veliki OPG (20 ha)	**Srednji OPG (5 ha)**	**Mali OPG (3 ha)**
Prihodi	291.760,00 kn	69.445,00 kn	39.120,00 kn
Rashodi	201.330,00 kn	51.268,50 kn	31.270,20 kn
Dobit	90.430,00 kn	18.176,50 kn	7.849,80 kn

Izvor: Autor

9. ZAKLJUČAK

Prevladavajući dio agrarne strukture u Republici Hrvatskoj čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva, koja posjeduju približno 80 % zemljišnog i stočnog fonda. Sadašnja veličina i rascjepkanost posjeda je vrlo nepovoljna i glavni je ograničavajući čimbenik napretka obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i razvitka cjelokupne hrvatske poljoprivrede. Tome u korist nam govori podatak o broju obiteljskih gospodarstava kojih je popisom poljoprivrede 2003. godine bilo 448.532 prosječne veličine oko 2.6 ha koja su isparcelizirana na više parcela. Budući da ona čine prevladavajući dio agrarne strukture Republike Hrvatske i kao takva su temelj budućeg razvitka poljoprivrede potrebno je investirati u njihov razvoj kako bi potaknuli razvoj cijele hrvatske poljoprivrede.

Veličina posjeda, odnosno na njemu utemeljenog poljoprivrednog gospodarstva, u značajnoj mjeri utječe na poljoprivrednu proizvodnju. Taj utjecaj dolazi do izražaja na području organizacije proizvodnje, tehničke opremljenosti, primjeni suvremene tehnologije, te posebno na području trženosti.

Svi su ti problemi jos više izraženi od 2013. godine kad je Hrvatska postala punopravna članica EU i dio ogromnog Europskog tržišta. Kako bi postali konkurentni na Europskom tržištu potrebno je osnažiti poljoprivrednu proizvodnju upravo na obiteljskim gospodarstvima, primjeniti sigurnu i održivu poljoprivrednu proizvodnju i kombinaciji znanja i iskustva seljaka i stručnjaka, isticati potrebu čvršćeg povezivanja poljoprivrednika i potrošaća, uspostavaljanje novih tržišta i novih vrijednosti, osobito na lokalnoj i nacionalnoj razini.

10. POPIS LITERATURE

1. Defilippis, J.(2001): Ekonomika poljoprivrede, Split

2. Petrač, B., Agrarna ekonomika, Ekonomski fakultet; Poljoprivredni fakultet, Osijek, 2002.

3. Zmaić, K.(2008): Osnove agroekonomike, Osijek

3. Državni zavod za statistiku. Popis poljoprivrede 2003. http://www.dzs.hr/

4. Horvat H. Budućnost hrvatskih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

http://www.mps.hr/UserDocsImages/IYFF/Budu%C4%87nost%20hrvatskih%20obiteljskih%20PG-a.pdf

5. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode. 2 radionica: Poljoprivreda. 20..9.2012.

http://klima.mzoip.hr/default.aspx?id=335

6. Radoš Petrlik A. Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo. http://www.orkis.hr/Obiteljsko-poljoprivredno-gospodarstvo 20.06.2014.

7. Zakon o poljoprivredi. http://www.zakon.hr/z/232/Zakon-o-poljoprivredi

11. SAŽETAK

U ovom radu prikazano je stanje i perspektiva obiteljsko poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj. Od većeg broja utjecaja koji mogu ograničavajuće djelovati na uspješnost poslovanja sagledana sa stajališta svakog pojedinog poljoprivrednog gospodarstva, jedan utjecaj činitelja je predodređujući. Neki od tih utjecaja koji ograničavaju konkurentnost i tržišnost su veličina posjeda, nepovoljne posjedovne strukture zemljišta, nedovoljna obrazovanost nositelja Opg-a, tehnička i tehnološka zaostalost. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva imaju veliku važnost, ne samo u Hrvatskoj nego i u ostatku svijeta, jer imaju značajnu ulogu u smanjenju siromaštva i gladi. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva predstavalju okosnicu agrarnog razvoja, odnosno temeljni oblik organizacije poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj.

Ključne riječi: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (Opg), posjedovna struktura, uspješnost poslovanja, agrarni razvoj

12. SUMMARY

This final paper describes and analyzes the state and perspectives of family farms in the Republic of Croatia. From a large number of impacts that may have restrictive effect on bussines performance is seen from the perspective of each individual farm, one impact of factors is predisposing. Some of these influences that limit the competitiveness and marketability are the size of the property, unfavorable ownership structure of land, insufficient education of farmers, technical and technological backwardness. Family farms are of great importance, not only in Croatia but also in the rest of the world, because they have a significant role in reducing poverty and hunger. Family farms poses a backbone of agrarian development, and basic form of organization of agricultural production in Croatia.

Keywords: family farm (OPG), ownership structure, business performance, agrarian development

13. POPIS TABLICA

Tablica 1.	Kretanje broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	Stranica 3
Tablica 2.	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva prema ukupnom raspoloživom zemljištu, 2003	Stranica 8
Tablica 3.	Poslovni subjekti prema ukupno raspoloživom zemljištu, 2003	Stranica 8
Tablica 4.	Broj obiteljsko poljoprivrednih gospodarstava upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava 2008.	Stranica 8
Tablica 5.	Posjedovna poljoprivredna struktura Republike Hrvatske	Stranica 11
Tablica 6.	Swot analiza poljoprivrednih gospodarstava ruralnih područja Republike Hrvatske	Stranica 13
Tablica 7.	Tablični prikaz rashoda bez repromaterijala	Stranica 21
Tablica 8.	Tablični prikaz rashoda repromaterijala	Stranica 22
Tablica 9.	Tablični prikaz financijskoj rezultata	Stranica 22

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Završni rad
Perspektiva razvoja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj
Josip Sučić

SAŽETAK

U ovom radu prikazano je stanje i perspektiva obiteljsko poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj. Od većeg broja utjecaja koji mogu ograničavajuće djelovati na uspješnost poslovanja sagledana sa stajališta svakog pojedinog poljoprivrednog gospodarstva, jedan utjecaj činitelja je predodređujući. Neki od tih utjecaja koji ograničavaju konkurentnost i tržišnost su veličina posjeda, nepovoljne posjedovne strukture zemljišta, nedovoljna obrazovanost nositelja Opg-a, tehnička i tehnološka zaostalost. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva imaju veliku važnost, ne samo u Hrvatskoj nego i u ostatku svijeta, jer imaju značajnu ulogu u smanjenju siromaštva i gladi. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva predstavalju okosnicu agrarnog razvoja, odnosno temeljni oblik organizacije poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj.

Ključne riječi: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (Opg), posjedovna struktura, uspješnost poslovanja

SUMMARY

This final paper describes and analyzes the state and perspectives of family farms in the Republic of Croatia. From a large number of impacts that may have restrictive effect on bussines performance is seen from the perspective of each individual farm, one impact of factors is predisposing. Some of these influences that limit the competitiveness and marketability are the size of the property, unfavorable ownership structure of land, insufficient education of farmers, technical and technological backwardness. Family farms are of great importance, not only in Croatia but also in the rest of the world, because they have a significant role in reducing poverty and hunger. Family farms poses a backbone of agrarian development, and basic form of organization of agricultural production in Croatia.

Keywords: family farm (OPG), ownership structure, business performance, agrarian development